

صعود چکاد نایبند خراسان جنوبی

بنام ایزد یکتا

گزارش صعود به چکاد نایبند خراسان جنوبی

پروژه سیمرغ فدراسیون کوهنوردی

هجدهمین پیمایش تیم چکاد باشگاه شیراز جوان

از تاریخ ۹۷/۹/۲۰ لغایت ۹۷/۹/۲۳

معرفی منطقه :

طبس در منطقه کویری ایران در غرب خراسان جنوبی قرار گرفته که دارای جاذبه هایی بسیار خاص و دیدنی می باشد. این شهرستان در گذشته جزئی از استان های خراسان و یزد بوده که در سال ۱۳۹۱ به استان خراسان جنوب ملحق شده است. شهرستان طبس یکی از مناطق قدیمی، کهن و با سابقه چند صد ساله در استان خراسان جنوبی به شمار می آید که با استعدادهای محیطی فوق العاده و موقعیت ارتباطی ممتاز، همواره در خراسان بزرگ و ایالت قهستان، دارای جایگاه پر اهمیتی در طول دوران تاریخی بوده است. متأسفانه شهرستان طبس از ناشناخته ترین مکان های ایران امروزی از لحاظ پیشینه پژوهش های باستان شناسی و تاریخی است. این شهرستان به علت واقع شدن در کویر از یک طرف و منتهی شدن به کوهستان از سوی دیگر، دارای دو نوع آب و هوای گرم و خشک و سرد است و قسمت اعظم شهرستان طبس را دشت های خشک تشکیل می دهد. کاهش میزان بارندگی و همچنین ضریب خشکی بالای این منطقه، نمایانگر آب و هوای صحرایی و خشک و بیابانی است. شهرستان طبس در قسمت های کوهستانی دارای تابستان های معتدل و زمستان های خنک و سرد و قسمت های دشت آن دارای تابستان های گرم و زمستان های سرد و خشک است، این مناطق چه از لحاظ دسترسی آب و چه از لحاظ خاک مرغوب برای کشاورزی مناسب تر بوده است. معادن غنی ذغال سنگ این شهرستان حاکی از وجود جنگل های انبوه و دریاچه های بزرگ در گذشته های دور در این منطقه است. این معادن، طبس را در ردیف یکی از غنی ترین مناطق کشور به لحاظ ثروت ملی قرار داده است. طبس از آن دسته شهرهای کویری است که مانند نگینی کمیاب در ایران زمین می درخشد و طبس یا تبس از دو واژه ی تبسیدن و تبش تشکیل شده است و در زبان فارسی به معنای محل تابش گرما است. از جمله دیدنیهای این شهرستان می توان به باغ گلشن، دره کال جنی، دره کال سردر، سد شاه عباسی، کویر و غار حلوان، جنگل سنو، قلعه اسماعیلیان و روستای نایبند اشاره نمود.

کوه و قله نایبند در پناهگاه حیات وحش نایبندان قرار گرفته.

پناهگاه حیات وحش نایبندان وسیعترین منطقه حفاظت شده ایران است، فاصله این منطقه تا شهر طبس ۲۲۰ کیلومتر و مساحت آن یک میلیون و ۴۲۲ هزار هکتاری در عمق کویر مرکزی قرار گرفته. این پناهگاه از سال ۱۳۷۳ تحت حفاظت بوده است و طی مصوبه شماره ۲۰۰ شورای عالی محیط زیست در سال ۱۳۸۰

صعود چکاد نایبند خراسان جنوبی

به عنوان پناهگاه وحش تعیین شده است. ویژگی خاص نایبندان دورافتادگی کامل آن و محاصره شدن از هر سو با دشت کویر است. وجود دو قله مرتفع ۳۰۰۵ متری نایبندان و ۲۴۵۰ متری علی آباد موجب شده تا منابع آبی لازم برای رشد گیاهان و زندگی حیوانات مختلف در این منطقه فراهم شود. نایبندان منطقه‌ای با کمترین تعارضات انسانی و حداقل فعالیت‌های صنعتی و کشاورزی و دامپروری است و این شرایط طبیعی نسبتاً بکری را برای جانوران پناهگاه فراهم آورده است. میزان بارندگی منطقه کم و میانگین آن بین ۷۰ تا ۱۱۰ میلی‌متر است، اما حدود دویست چشمه آب شیرین و آب شور در منطقه وجود دارد که البته بسیاری از آن‌ها در تابستان و با توجه به خشکسالی این سالها بسیار کم‌آب شده یا کاملاً خشک شده‌اند.

پوشش گیاهی: بیش از ۲۰۰ گونه گیاهی در این منطقه کشف شده اند که برخی از آنها عبارتند از: بادام کوهی، بادام تلخ، انجیر وحشی، گز، تاغ، کاروان کش، درمنه، قیچ، کما، هندوانه ابو جهل و دم عقربی، چوبک تماشایی، کلا میرحسین خار سفید، کلاه میرحسین دم عقربی، بادام عاجی، بادام خاکستری، گون درختچه‌ای، زیره کرمانی و زیره سیاه

در زیستگاه‌های مختلف پناهگاه حیات وحش نایبندان، گونه‌های متعددی از راسته حشره خواران، جوندگان، گوشتخواران، خرگوشیان، زوج سمان و خفاش‌ها زیست می‌کنند. گونه‌های شاخص جانوری: پستانداران: یوزپلنگ، پلنگ، کاراکال، گربه وحشی، جیبر، قوچ و میش، کل و بز کوهی، کفتار، شاه روباه، روباه شنی، روباه معمولی، شغال، خرگوش، پامسواکی بزرگ، گربه شنی تا حدود ۳۰ سال قبل در منطقه "رباط گور" گورخر ایرانی زیست می‌کرده که هم اکنون نسل آن در این منطقه منقرض شده است. پرندگان: هوبره، زاغ بور کویری، کوکر گندمی و شکم‌سیاه، کبک، تیهو، کرکس، عقاب، سنقر خاکستری، خفاش خزندگان: افعی شاختار، مار جعفری، تیر مار، بزمجه، مار شتری، شترمار شیرازی، مار قیطانی، مار خالدار، جکوی دم پخ گایزرلینگ، آگامای استپی، آگامای چابک و آگامای سر وزغی دم سیاه

سرزمین سیاه و چشمه‌های آب سرد و گرم و دیگ رستم، قلعه ملک شور، کاروانسرای حوض قربان و رباط چهل پایه تنها چند نمونه از ده‌ها نمونه از مکان‌ها و ابنیه تاریخی واقع در پناهگاه نایبندان طبس است که می‌توانند در گردشگری این منطقه نقشی به سزا ایفا کنند. در این سرزمین سنگهای سیاهی در سطح زمین پراکنده شده‌اند و جنس سنگها بازالت از مواد آتشفشانی درونی است. البته نه آتشفشانی با دهانه معلوم و مشخص، بلکه این سنگها به علت جابجایی گسل نایبند در اواخر دوران دوم زمین شناسی به فضا پرتاب و در سطح وسیعی از زمین پراکنده شده‌اند.

فقط ۹ محیطبان از بزرگ‌ترین زیستگاه یوزپلنگ آسیایی کشور حفاظت می‌کنند. براساس آمارهای ارائه شده، امروزه حدود ۷۰ تا ۱۲۰ قلاده یوزپلنگ آسیایی در بیش از ۱۰ زیستگاه در مناطق مختلف کشور زندگی می‌کنند که منطقه حفاظت شده نایبندان طبس، یکی از مهمترین و بزرگ‌ترین پناهگاه حیات وحش ایران است که یوزپلنگ آسیایی در آن زندگی می‌کند. برآورد می‌شود که ۱۰ تا ۱۵ قلاده یوزپلنگ در این منطقه زندگی کنند. از جمله اقدامات انجام شده برای حفاظت از گونه در حال انقراض یوز ایرانی، نصب دوربین تله‌ای

صعود چکاد نایبند خراسان جنوبی

در منطقه بوده که حدود ۵۰ دوربین تله‌ای مربوط به انجمن ملی حفاظت از یوز ایرانی در این منطقه نصب بود که متاسفانه به دلیل کمبود بودجه و نیاز در جای دیگر، این دوربین‌ها از استان خراسان جنوبی گرفته شده است.

روستای نایبند :

روستایی در دل کویر که وقتی به آن وارد می شوید باورتان نمی‌شود، اینجا کویر باشد، کشتزارهای گندم و جو، نخلستان‌های زیبا و باغ‌های مرکبات جلوه‌گری زیبایی دارد و مناظری بکر آفریده است. روستای نایبند در طبس جزو روستاهای پلکانی کشورمان قرار گرفته و عنوان ماسوله کویری را به خود اختصاص داده است. این روستا همچون جزیره‌ای سبز در میان کویر به نظر می‌رسد و جلوه‌ای شگفت‌انگیز دارد. قدمت روستای نایبند در طبس به قرون اولیه تاریخ اسلام و به گفته اهالی ماقبل از اسلام بر می‌گردد. معماری روستای نایبند در طبس پلکانی بوده و پشت بام هر خانه حیاط خانه‌ای دیگر است. یکی از مهمترین ویژگی‌های این روستا ارگانیک بودن ساختار آن است و این به معنای آن است که شکل‌گیری محلات روستا و بافت آن از نظم بسیار خاصی پیروی نمی‌کند. شاید برایتان سوال پیش بیاید که چرا این خانه‌ها بر روی کوه کوچکی ساخته شده است! دلیل این امر عدم تخریب کوه در هنگام وقوع زلزله است. نکته‌ی جالبی که در روستای نایبند در طبس می‌توانید مشاهده کنید این است که تفکیک قابل توجهی بین مزارع و باغات این روستا و خانه‌های مسکونی وجود دارد. در قسمت پایینی این روستا باغات قرار گرفته و خانه‌های مسکونی در بالای کوه قرار دارند. خانه‌ها به صورت پلکانی و بر روی شیب کوه جای دارند و کوچه‌های باریک و پیچ در پیچی در آن شکل گرفته‌اند. پس از زلزله سال ۵۷ منطقه جدیدی در کنار بافت کهن شهر ایجاد شده است.

در روستای نایبند ۳ برج نگهبانی به چشم می‌خورد که بازماندگانی از قلعه‌ی ۳۰۰ ساله با ۴ برج اطراف آن هستند و تا قرن اخیر نیز حفاظت و نگهبانی از روستا را بر عهده داشته‌اند. به هنگام حمله راهزنان دیده‌بان‌ها از برج‌ها مردم را خبر می‌کردند تا به خانه‌هایشان بروند سپس دروازه قلعه را مسدود می‌کردند تا دست کسی به مردم نرسد. یک پل چوبی کوچک و باریک تنها راهی ارتباطی به این برج‌ها می‌باشد.

صعود چکاد نایبند خراسان جنوبی

گزارش برنامه :

تیم چکاد باشگاه شیراز جوان متشکل از ۸ کوه بانو و ۱۸ کوه مرد به سرپرستی استاد زره پوش، شامگاه ۲۰ آذر ۹۷ با یک دستگاه اتوبوس ، ساعت ۲۱:۴۵ شیراز را ترک نمودیم ، شهرهای مرودشت ، سعادت شهر ، صفاشهر ، ابرکوه، تفت ، یزد را پیمودیم تا به استان خراسان جنوبی رسیدیم . در مسجد شکر توقف کوتاهی برای صرف صبحانه داشتیم و پس از آن در ساعت ۸:۲۰ به مدت یک ساعت از مناطق کویری ، شنزار و رمل های موجود در مسیر استفاده نموده و پیمایش کوتاهی داشتیم و دوستان با هنر عکاسی تصاویر زیبایی را گرفتند . حدود بیست روز قبل از ، با جناب آقای ابراهیمی رئیس محترم هیئت کوهنوردی شهرستان طبس هماهنگی های لازم انجام و نامه باشگاه جهت اخذ مجوزهای لازم در تاریخ ۱۳ آذر به هیات طبس ارسال گردیده بود . ساعت ۱۱ صبح روز چهارشنبه ۲۱ آذر به شهر زیبای طبس وارد شدیم و از باغ زیبای گلشن بازدید نمودیم. پس از صرف نهار و فریضه نماز جناب آقای ابراهیمی به ما پیوستند و هماهنگی های لازم جهت صعود ، اقامت ، مینی بوس و راهنما را با ایشان انجام دادیم و سپس در ساعت ۱۳:۲۰ به سمت نایبند حرکت کردیم. در مسیر در شهر دیهوک توقفی داشتیم . ساعت ۱۶:۳۰ به روستای نایبند رسیدیم. طبق برنامه ریزی برنامه باید با مینی بوس به سمت محیط بانی و در جوار آن روستای علی آباد حرکت می کردیم . اما با ملحق شدن راهنمای برنامه آقای حسنخانی متأسفانه متوجه شدیم که مجوزی از سوی اداره محیط زیست طبس برای ورود به منطقه صادر نشده . پس از پیگیری متوجه شدیم بدلیل سهل انگاری اداره تربیت بدنی و قطع شبکه دولت اقدامی برای صادر نمودن نامه برای ارگانهای ذیربط مانند فرمانداری ، محیط زیست ، هلال احمر اقدامی نشده . بلافاصله تماس های متعددی گرفته شد ولی با توجه به حادثه ناگوار صعود سراسری ، حساسیت ها و سخت گیرها جهت اجرای برنامه به شدت افزایش یافته بود و پاسخ صریحی به ما داده نشد . به ناچار تصمیم گرفته شد شب را در روستای زیبای نایبند سپری کنیم. آقای حسنخانی منزلشان را در بافت قدیم روستا به اقامتگاه بوم گردی تبدیل کرده و آن شب همنوردان استراحتی مناسب را در این مکان تجربه نمودند. صبح روز پنجشنبه تعدادی از دوستان از ماسوله کویر بازدید بعمل آوردند و همزمان با آن تماس ها مجدداً برقرار گردید که در ابتدا مجوز برای روز جمعه و سپس برای روز پنج شنبه آماده گردید. از این رو درنگ را جایز ندانسته و با توجه به برنامه ریزی های روز قبل و با توجه به بعد مسافت و مرخصی دوستان ساعت ۸ صبح اعلام گردی که آماده صعود شوند . دوستان سریعاً وسایل را جمع آوری و کوله یک روزه نیمه سبک با تجهیزات ضروری را آماده نموده و بدین ترتیب همنوردان با خوشحالی مهبای صعود شدند. پس از آمادگی و قرار دادن وسایل در اتوبوس ، با یک دستگاه مینی بوس بنز و یک پراید راهی روستای علی آباد شدیم . دو راهی علی آباد حدود ۲ کیلومتر قبل از روستای نایبند واقع شده که تابلوی محیط بانی که فاصله ۲۵ کیلومتری جاده خاکی در آن ذکر شده علامت مشخصه مسیر میباشد . حدود یک ساعت عبور از جاده خاکی طول کشید و در راه یک برج با قدمت حدود ۱۲۰۰ سال و بقایای کاروانسرای راه ابریشم به چشم میخورد. پس از رسیدن به پاسگاه محیط بانی و انجام هماهنگی ، از روستای علی آباد مسیر خاکی را دو کیلومتر ادامه داده و به ابتدای مسیر کوهپیمایی رسیدیم . اعضا تیم در ساعت ۱۱ آماده صعود شده و پس از گرفتن عکس دسته جمعی حرکت به سوی قله آغاز شد. در نزدیکی این نقطه چشمه ای وجود دارد که دور آن حصار کشی شده و از این مکان ۲ مسیر به سمت قله وجود دارد که یک مسیر انحرافی به سمت جنوب دارد که از مسیر اصلی دره منشعب شده و از دره مجاور مسیر ادامه یافته و از

صعود چکاد نایبند خراسان جنوبی

انجا می‌توان مسیر یال اصلی که بسیار ریزشی و تیغه‌ای است وارد شد و یا به دره پایین یال رفته و مسیر دره را ادامه داد ، این مسیر کمی راحتتر ولی طولانی تر می‌باشد . تیم ما مسیر اصلی دره را انتخاب کرد و پس از مدت کوتاهی با توجه به نوع سنگ های این منطقه مسیر تبدیل به سنگلاخ شده و حرکت را کند نمود . پس از این دره سنگلاخ که در بیشتر مسیر شیب آن بیش از ۴۵ درجه به یال بالای دره رسیدیم که پس از عبور این یال که ابتدای آن شیب تندی داشت بعد از آن مسیر کمی همواری شد و بعد از آن دوباره مسیر ناهموار شد . این یال را هم صعود نموده و برای ادامه دو راه پیش رو داریم یکی از یال که همانگونه که گفته شد این مسیر درگیری زیادی با سنگ داشته و قسمتی از آن تیغه‌ای می باشد. ما از این را اجتناب کردیم و مسیر دره را با فرود ادامه دادیم . پس از رد کردن دست به سنگ کوتاهی مسیر دره دوم را ادامه دادیم که منتهی به شیب زیاد و سنگلاخ میشد تیم در ساعت ۱۴:۳۰ به بالای دره رسیده و نیم ساعت استراحت نمودیم . در ادامه مسیر کوتاهی را بصورت تراورس طی کردیم و به دره سوم رسیدیم . این دره هم مانند دره‌های قبلی دارای مسیری سنگلاخی با شیب تند و سنگهای زبر و خشن بود. ساعت ۱۶ از این دره گذشته و با دیدن تابلوی کوچک روی قله شادی بر چهره هموردان نشست . از مسیری ناهموار و ریزشی منتهی به دره را با احتیاط به صورت تراورس عبور کردیم و به یال شرقی پایین قله رسیدیم . مسیر یال هم به این مکان تلاقی می کند و راه را ادامه داده و در نهایت همه ۲۶ نفر اعضا تیم پس از پشت سر گذاشتن مسیرهای ناهموار در ساعت ۱۷ با روحیه‌ای عالی و اراده‌ای مصمم با چهره خندان در هوایی سرد همراه با بادی متوسط به قله ۳۰۰۵ متری نایبند رسیدند. غروب زیبای کویر را شاهد بودیم و عکس های یادگاری گرفته و فریضه مغرب و عشا انجام گردید. با توجه شرایط مسیر و تاریکی شب سرپرست و مسئولین چیدمان افراد را مشخص و بطوری که هر خانم در حمایت دو نفر از آقایان باشند . تذکرات و راهنمایی های لازم داده شد و ساعت ۱۷:۴۵ دقیقه فرود را آهسته ، هدفمند و با هوشیاری کامل شروع نمودیم . هوای سرد مسیر با وزش بادی متوسط همراه بود ولی با توجه به پوشاک مناسب افراد مشکلی برای تیم ایجاد ننمود. فرود مسیری که شرح داده شد دشوار بود اما با درایت مسئولین و همکاری و دقت فراوان هموردان و با اتکا به پروردگار متعال مسیر را طی کردیم. لازم بذکر است در طول مسیر ایمنی لازم در نظر گرفته شد و با احتیاط فراوان مسیرهای سنگلاخ که با ریزش سنگ همراه بود را طی کردیم و در مکانهای مناسب زمانهایی به استراحت و صرف تنقلات ، میوه و خوراکی‌های پر انرژی پرداختیم . در نهایت فرود در ساعت ۴:۱۵ بامداد روز آدینه ۲۳ آذر در نهایت سلامتی به پایان رسید . سوار بر وسایل نقلیه شدیم و به روستای نایبند بازگشتیم و پس از زدودن گرد و غبار راه و تعویض لباس در مسجد روستا فریضه صبح را اقامه نموده و سوار اتوبوس شده و از مسیر طبس ، یزد ، سعادت شهر در ساعت ۲۳ روز جمعه به شیراز رسیدیم.

پروردگار را سپاسگزاریم که توفیق پیمایش یکی از سرسخت ترین قله های میهن را به ما ارزانی داد و صعود موفق انجام و برگ زرین دیگری را به کارنامه باشگاه کوهنوردی شیراز جوان افزودیم . این گزارش گوشه ای از تلاش تیم همدل چکاد را به نمایش گذاشت و صد البته افرادی که این قله را صعود نموده‌اند از دشواری آن آگاهند.

این صعود برای همه شرکت کنندگان به یاد ماندنی و خاطره انگیز بود .

صعود چکاد نایبند خراسان جنوبی

بدون شک این صعود بدون همکاری صمیمانه مدیران باشگاه ، سرپرستان و مسئولین و تک تک اعضا تیم که با تلاش ، همدلی و صبوری موجب این صعود پرافتخار و غرورآفرین شدند ، امکان پذیر نبود و بدین وسیله مراتب تشکر و قدردانی از آنها را اعلام می‌نماییم.

آنتن دهی موبایل در طول مسیر وجود ندارد .

ارتفاع نقطه شروع ۱۵۹۰ متر (کمترین ارتفاع)

ارتفاع قله ۳۰۰۵ متر

طول مسیر ۹ کیلومتر از شروع تا قله

زمان کل برنامه ۱۷ ساعت .

۶ ساعت صعود با سرعت میانگین ۱,۲ کیلومتر بر ساعت (۵ ساعت حرکت)

۱۱ ساعت فرود. زمان استراحت ۳ ساعت

هزینه هر نفر در این برنامه ۲۶۰ هزار تومان محاسبه گردید.

سپاس از شما که با حوصله این گزارش را مطالعه فرمودید.